

Arvid Lindman: Tal i författningsfrågan 1918

Talare
Arvid Lindman
Politiker

Datum
25 november 1918

Plats
Stockholm

- 1 Den bedådade kungliga propositionen i författningsfrågan ligger sedan några dagar på riksdagens bord. Det faller af sig själf, att man går till läsningen af detta aktstycke med det allra största intresse i tanke att där finna angifna de – som man måste förutsätta – tungt vägande skäl, som förmått regeringen att
- 5 framlägga rösträttsfrågan redan vi urtiman. Jag måste säga, att granskningen ger anledning till mycket stora misräkningar.

Statsministern talar om vissa brister, som skulle hafva framträdt i vår samhällsbyggnad under denna världshemsökelse och banat väg för behovet af

10 en grundlig förnyelse inom statslifvet. Menar statsministern, att vårt mått af bekymmer och umbäranden skulle hafva blifvit mindre med en annorlunda konstruerad samhällsbyggnad? Skulle vi hafva sluppit lindrigare undan brist och dyrtid, om de nu föreslagna förändringarna varit genomförda före kristiden? Ingen ibland oss tror det på allvar. Säker inte heller h. exc. statsministern. Det

15 hade varit mycket uppriktigare af regeringen att icke skjuta skulden på samhället utan säga, som sanningen är, att kristidens försörjningssvårigheter gjort människorna missnöjda, att vissa omsörtningsmän längst ut på vänsterflygeln funnit tillfället lämpligt att utnyttja detta missnöje för sina speciella syften och att regeringen med statsministern i spetsen saknar mod och kraft att hålla dessa

20 herrar stängen. Det hade kanske icke gjort sig lika bra i tryck, med det hade varit mera i öfverensstämmelse med verkliga förhållandet.

Att så är, framgår med all önskvärd tydlighet af justitieministerns föredrag i söndags åtta dagar. Det hade blifvit klart för regeringen, sade hr Löfgren, genom

25 de socialdemokratiska ledamöternas känning med sitt parti, att den revolutionära rörelse, hvarom det vänstersocialistiska manifestet varslat, hotade att sprida sig till allt vidare lager. Gången är alltså denna: vänstersocialisterna ha tryckt på högersocialisterna, högersocialisterna på socialisterna i regeringen och dessa på liberalerna. Z. Höglund på Branting, Branting på Rydén och Rydén på

30 Edén. Och resultatet? Jo, att en regering, som bildats för att drifva liberal politik

slutar med att drifva socialistisk politik. En regering, som bildats på programmet
lika kommunal rösträtt tar sig plötsligt för att söka genomtvinga – i det
närmaste allmän kommunal rösträtt. Men är det inte det, vi alltid sagt, att det
35 skulle gå så med detta onaturliga samröre mellan borgerlig och
socialdemokratisk vänster?

Jag sade genomtvinga, och det var med full afsikt som jag valde det ordet. Ty det
är icke till fri och otvungen pröfning regeringen framlägger sina förslag. För att
40 genomdrifva sina kraf har den begagnat sig af det tvångsläge som allmänt kända
tilldragelser utomlands framkallat och den har antydt sambandet mellan
propositionens antagande och ordningens upprätthållande på ett sätt som
tydligt låter förstå, att hvad man här afser är en förändring under hot och tvång.
Taktiken är icke alldeles ny. Då var det revolutionen i Ryssland – »den stora
45 folkvåren» som vi minnas – som satte skarorna i rörelse mot riksdagshuset. Då
var det Ryssland det gällde att hinna upp – nu är det Tyskland. Behöfver jag
säga, att detta sätt att i ett land med sedan urminnes tider folkligt styrelseskick
genomdrifva förändringar i författningen är i högsta måtto ansvarslost och
förkastligt, och att det är under svenska riksdagens värdighet att fatta för landets
50 framtid afgörande beslut under en påtryckning af denna art.

Statsministerns förhandlingar med högerledningen.

Justitieministern har i sitt föredrag talat om långvariga och ingående
55 öfverläggningar om frågan i hela dess vidd mellan statsministern och
högerpartiets ledning, men han ville gå statsministern i förväg. Denne skulle
sålunda själf förbehålla sig primören af meddelandet om hvad som förevarit. Jag
vill blott säga, att äfven jag är synnerligen angelägen att detta meddelande från
statsministern kommer — ju förr dess bättre — ty jag tror mig kunna läsa
60 mellan raderna i justitieministerns uttalande en antydning om att vi skulle visat
någon omedgörlighet att förhandla, hvilket är oriktigt. Saken är tvärt om den,
att sedan statsministern innevarande höst genom en ledamot af riksdagens
Första kammare förfrågat sig hos ordf. i Första kammarens nationella parti och
mig, om vi ville deltaga i en utredning om den kommunala rösträttsfrågan och
65 Första-kammarproblemet med den förutsättning, att vi på förhand accepterade
den lika kommunala rösträtten, direkta samtal angående en uppgörelse i
författningsfrågan till 1919 års riksdag mellan statsministern och oss ägt rum
första gången i dag för jämt två veckor sedan. Sedan vi utlofvat svar på
statsministerns dåvarande riktlinjer till fredag samma vecka fingo vi vid samtal

på torsdagen veta, att riktlinjerna ändrats samt att förslag, hvilket nu också skulle omfatta ett slopande af den kommunala skattebetalningsplikten, skulle framläggas redan till urtima riksdagen. Och på kvällen samma dag meddelas oss att kommuniké utfärdats härom. Den känna vi alla. Den innehöll utöfver hvad
75 som meddelats oss på f. m. samma dag, att reformen skulle träda i kraft skyndsammast möjligt och att till vinnande af detta mål skulle föreslås upplösning af nuvarande landsting, stads- och kommunalfullmäktige samt val efter de nya grunderna, Detta skedde på kvällen dagen innan vårt utlofvade svar skulle ges.

80

Liberalerna och skattebetalningsstrecket.

Regeringens förslag går som bekant i korthet ut på, att den kommunala rösträtten skall göras lika icke blott för alla skattebetalande, som liberalerna
85 tidigare velat ha det, utan för alla skattskyldiga, oberoende af om de fullgjort sin skattskyldighet eller icke. Man upprätthåller sambandet mellan rösträtt och skattskyldighet till namnet, men upphäfver det i verkligheten.

Redan från kommunernas synpunkt lämnar ett sådant förslag rum för många
90 och allvarliga erinringar.

Rent principiellt ligger det en orimlig och oförsvarlig motsägelse i att vilja grunda rösträtten på skattskyldighet men samtidigt medgifva, att försummelse af skattskyldigheten icke medför förlust af rösträtten. Antingen skall sambandet
95 mellan skattskyldighet och rösträtt helt och hållet upplösas och rösträtten göras allmän, såsom socialdemokraterna vilja ha det — och hellre det än detta dubbelspel, där man uppställer ett villkor men icke bryr sig om att upprätthålla det! — eller ock skall sambandet upprätthållas icke blott till namnet utan också i verkligheten. Det är detta senare vi kräfvat. Det strider nämligen emot en inom
100 vårt land djupt rotad uppfattning af rättvisan att låta den bestämde öfver andras kommunala skattebördor, som själf underlåter att fullgöra sina skyldigheter gent emot kommunen. Skattebetalningsstrecket är numera också så godt som uteslutande ett ordentlighetsstreck. Med de skattefria afdrag, som nu äro fastställda, bör det som regel icke erbjuda några öfverstigliga svårigheter för
105 den ordentlige medborgaren att betala sina utskylder, om han vill betala dem. Och det är att utmärka oordentligheten på ordentlighetens bekostnad att vid utmätande af det kommunala inflytandet likställa slarfvern och skatteskolikaren med den mest ordentlige och plikttrogne af kommunens medlemmar. Att

110 lämna bestämmanderätt i kommunerna åt dem som, ehuru skattskyldiga,
ingenting betala till kommunen är också oförenligt med grundsatserna för en
sund kommunalhushållning. Den uppfordran till eftertanke och sparsamhet,
som ligger däri att den beslutande får åtminstone i någon mån taga
konsekvenserna af besluten, upphör i och med det att rösträtten göres
115 oberoende af om kommunalutskylderna betalas eller icke. Hvad hindrar den
enskilde att votera stora anslag till det eller det ändamålet eller sätta sin kommun
i skuld för stora belopp, om han vet, att han själf slipper vara med och betala?
Ännu för endast några månader sedan var detta också det liberala partiets
mening, såsom framgår af statsministerns uttalande i Första kammaren den 8
120 juni 1918. Men det som för statsministern och det liberala partiet var sanning i
juni är tydligen endast ett dåligt skämt i november.

Nu invändes det, att regeringen kommit med förslag om effektivare former för
utskyldernas indrifning, framför allt genom s. k. införsel i lön. Huru pass
125 effektiva dessa nya former för skatteindrifningen äro, får framtiden utvisa. Att
förslagsställarna själfva hysa vissa dubier om effektiviteten framgår bäst af det
förslag de själfva kommit med. Hade de trott på att utskyldsindrifningen
kunnat göras fullt effektiv, hade de inte behöft föreslå rösträtt äfven för den
som icke betalat. Det går naturligtvis mycket bra för sig att vidtaga införsel i lön
130 för lagstadda tjänare och stadigvarande arbetare, men hur vill man på den vägen
nä lösarbetarna, den som är här i dag och där i morgon? Förslaget om införsel i
lön har sin gifna begränsning i tillämpningen och gör icke
skattebetalningsstrecket öfverflödigt.

135 Det moderata partiets organisation har förklarat sig redobogen att medverka till
en lösning af den kommunala rösträttsfrågan på grundval af lika rösträtt för alla
kommunalt skattskyldiga, som uppfyllt sin skatteplikt. Men vi motsätta oss att
rösträtten på sätt Kungl. Maj:t föreslagit löses från sambandet med
skattskyldigheten. Det bör icke ligga något för demokratien anstötligt i att detta
140 samband upprätthålles, för så vidt man nämligen vill en demokrati under
ansvar. Lika litet kan det ligga något för demokratien motbjudande i att
rösträttsåldern i kommunerna i öfverensstämmelse med våra yrkanden höjes till
fyllda 24 år, då denna begränsning i rösträtten träffar alla lika, oberoende af
stånd eller yrke. Så har man det i Norge och Danmark. Vi önska också ett
145 bofasthetsstreck, som utesluter från rösträtt den som icke tillhört kommunen
under minst två år. Liknande bestämmelser finnas redan i länder med så
demokratiska författningar som Danmark och Norge. Det lär slutligen bli

nödvändigt att här som i våra grannländer öfvergå till det representativa
150 systemet äfven i våra landskommuner genom ett allmänt införande af
kommunaltullmäktige, så som ock föreslagits i den kungl. propositionen. Öfver
hufvud taget måste man vara beredd att, i samma mån som rösträtten förändras,
på andra vägar söka vinna de garantier för en sund kommunalhushållning som
hittills legat i själfva rösträtten.

155

Den oförmedlade öfvergången och kommunalförvaltningen.

Det för kommunerna betänkliga i ett genomförande af Kungl. Maj:ts förslag
ökas än ytterligare genom den oförmedlade öfvergången till de nya
160 bestämmelserna. De nuvarande primärrepresentationerna skola nämligen
upplöses genast och nya val förrättas till landsting samt stadsfullmäktige och
kommunalfullmäktige. Att det skall vara nödigt att upplösa stadsfullmäktige i
Köping och Arboga eller kommunalfullmäktige i Nordmaling och Skellefteå
landsförsamling därför att det blifvit revolution ute i Centralmakterna ter sig
165 visserligen litet svårbegripligt. T. o. m. kommunal- och municipalnämnder,
drätselkammare samt kyrko- och skolråd ämnar man upplösa. Att de
kommunala församlingarna äro till sin natur oupplösliga besvärar tydligen icke
regeringen. Lika litet som att detta brådstörtade upplösningsförfarande hotar de
kommunala förvaltningsorganen med fullkomlig desorganisation. Man tänke
170 sig verkningarna för Stockholms stad af en upplösning af stadsfullmäktige i
denna tid med dess oerhörda arbetsanhopning! Hvad måste det inte betyda för
kontinuiteten i stadsfullmäktiges arbete att sannolikt hälften af fullmäktiges
ledamöter med en gång uteslutas ur kommunalrepresentationen och ersättas
med fullkomligt nytt folk? Att styrelser och nämnder måhända mista sina
175 dugligaste och mest erfarna krafter! Att fullmäktigemajoriteten i en
handvändning kastas om på ett sätt som innebär öfvergång till ett helt nytt
system i kommunalpolitiskt afseende! Vådan af ett socialistiskt kommunalvälde
härör framför allt ur socialdemokraternas benägenhet att behandla de
affärsdrifvande verken och inrättningarna icke såsom kommunala affärsföretag
180 utan såsom sociala välfärdsinstitutioner och, konsumenterna till behag, sätta
taxor och afgifter lägre än hvad som betingas af företagens ekonomiska bärighet.
Följderna af en sådan politik komma i sinom tid att visa sig på skattsedlarna.
När det blir fråga om att på skattevägen fylla underskotten, så få kanske äfven vi
vara med på ett hörn.

185

Rösträttsförändringen och landstingen.

190 Det har icke heller tagits någon som helst hänsyn till det viktiga mellanledet
mellan primärkommunerna och i Första kammaren — jag menar landstingen.
Dessa hafva redan nu en mångfald uppgifter sig förelagda, och flera vänta dem i
och med öfverflyttandet af åtskilliga åligganden till dem från
primärkommunerna. I samma mån som deras arbetsbörd vuxit, hafva
landstingen måst göra ett allt större bruk af den beskattningsrätt, som
195 medgifvits dem. Posten »landstingsmedel» på debetsedlarna har under senare
år ökat i oroväckande grad, och det kan visst icke anses öfverflödigt att äfven
beträffande landstingen kräva garantier mot ett oförsiktigt handhafvande af
beskattningsmakten.

200 På tal om landstingen, så skola de i likhet med stadsfullmäktige upplösas under
nästa år och nya val förrättas. Man har så brådtom att inhösta de partipolitiska
fördelarna af den nya ordningen, att man icke ger sig tid att invänta
genomförandet af den nya valkretsindelningen för val till landstingen, som
nödvändiggöres genom den utjämning i representationsrätten mellan städer och
205 landsting, som samtidigt föreslås. Med dess genomförande skall anstå till 1922
— ett nytt bevis på hur brådstörtadt och öfverlagdt regeringen gått till väga vid
framläggandet af sina förslag.

Första-kammarproblemet.

210 Då frågan om den kommunala rösträttens förändring i våras var föremål för
förhandling i riksdagen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om lika
kommunal rösträtt, tillät jag mig framhålla såsom det stora grundfelet hos
förslaget, att frågan om ändrade grunder för Första kammarens sammansättning
215 icke varit föremål för något som helst öfvervägande från Kungl. Maj:ts sida.
Utan att ändra en rad i grundlagen, utan att frågan företages till behandling i
den ordning grundlagen stadgar för ärenden af denna vikt, endast genom en
ändring i kommunallagarna ville Kungl. Maj:t förmå riksdagen att besluta
förändringar i grunderna för vårt tvåkammerssystem, som i sina verkningar
220 måste skänka oss ett maskeradt enkammersystem.

Om det fanns fog för dessa erinringar då, så finnes det i ännu mycket högre grad
nu. Behöfver jag erinra om att urtima riksdag icke äger befogenhet att behandla
grundlagsfrågor? Icke desto mindre är det meningen att låta urtiman med
225 bindande verkan besluta i en fråga med de mest vidtgående konsekvenser för

författningen, utan att man ens gjort sig reda för dessa konsekvenser. Än mer, det är meningen att riksdagen skall, genom motiveringen till den kungl. propositionen, låta binda sig att vid kommande lagtima riksdag godtaga de
230 författningsändringar som Kungl. Maj:t har för afsikt att ytterligare framlägga. Rent formellt lämnar förslaget sålunda rum för de allvarligaste erinringar. Det riktiga hade gifvetvis varit att låta alla dessa frågor i ett sammanhang behandlas af nästa års lagtima riksdag. Detta var också från början regeringens afsikt. Statsrådet Löfgren, som varit vänlig nog att ge besked om hvarför denna afsikt
235 icke fullföljts, har också upplyst om att det funnits röster inom de egna leden, som yrkat på en annan behandling af Första-kammarproblemet. »Men», säger hr Löfgren, »ett Första-kammarprogram står inte att taga på hyllan, och situationen och den stora massans röst kräfde handling och resultat ofördröjligen, om samhällslugnet skulle kunna bevaras». Därför har regeringen
240 ställt Första-kammarfrågan på framtiden, det vill i själfva verket säga prisgifvit Första kammaren. Hr Löfgren tycker, att »det är för mycket begärtdt, att socialisterna i regeringen skola begagna sin ställning till att direkt motverka socialistiska programpunkter. En sådan är än i dag enkammarsystemet. Sannerligen», säger han, »om tidpunkten då är gynnsam för de
245 socialdemokratiska ledamöterna att propagera för två-kammarsystemets befästande.» — Jag skulle vilja fråga hr Löfgren och det parti han tillhör, om de tro, att tidpunkten blir mera gynnsam sedan genom antagandet af det nu föreliggande regeringsförslaget maktfördelningen i riksdagen förskjutits ytterligare till socialdemokraternas förmån? Och är det statsmannamässigt, att
250 bara för att komma ifrån svårigheterna af i dag godtaga en lösning, som man själf anser inte vara lycklig och hvars verkningar kunna komma att sträcka sig öfver en följd af år? Regeringen har handlat i fruktan och skrämsel och uppoffrat en hörnsten i vår författning utan att besinna, att en ändring i författningen, gjord under ögonblickets stämning, står kvar, till obotlig skada
255 kan hända, långt efter det att denna stämning förflyktigats. Är det statsmannamässigt att skjuta ifrån sig ansvaret för hur det går med Första kammaren och resonera som statsministern gör i motiveringen till den kungl. propositionen, när han säger, att om de tankar på nya grunder för Första kammaren som framkommit kunna samla sig om någorlunda preciserade
260 förslag, så förtjäna dessa väl att upptagas till dryftning? Alltså, om det är någon, som har något bättre att komma med, så gärna det! Men själf vill han icke göra någonting åt saken. Är det statsmannamässigt att resonera så? Jag bara frågar.

Högerns ståndpunkt och kraf.

För oss på högersidan ställer sig denna fråga så: Behöfva vi alltjämt två kamrar i vår riksdag? Och i så fall: Kan ett verkligt två-kammarsystem upprätthållas på grundvalen af Kungl. Maj:ts förslag? Den första frågan måste obetingadt
270 besvaras jakande. Behofvet af en återhållande och reglerande kraft vid Andra kammarens sida är större och icke mindre nu än tidigare. Erfarenheten från de senaste årens riksdagar lär oss det. Jag erinrar om Andra-kammarmajoritetens upprepade eftergifter för rent socialistiska anlopp mot äganderätt och näringsfrihet samt om besluten om kristendomsundervisningens och
275 statskyrkans afskaffande. I dessa fall och många andra har det ankommit på Första kammaren att föra betänksamhetens talan och förekomma förhastade beslut. För regeringen borde det ligga näratill hands att erinra sig att t. o. m. Karl Staaff i sin bok om »Det demokratiska statskicket» uttalat, att betydande skäl kunna anföras till förmån för två-kammarsystemet. Vi äro sålunda i godt
280 sällskap, då vi kräfva garantier för bibehållandet i vår riksdag af ett verkligt två-kammarsystem. De här hemma, som vanligen bruka taga sina exempel västerifrån, kunna göra så äfven i det här fallet. I Frankrike har man minsann inte något en-kammarsystem. Och inte i England eller Förenta staterna heller.

285 Nästa fråga blir då den: Kan en verklig Första kammare upprätthållas på grundvalen af det föreliggande regeringsförslaget? En aldrig så liten eftertanke säger oss, att detta icke är möjligt. Första kammaren skulle komma att hvila på en vida yngre valmanskår än den Andra — ett skäligen unikt förhållande. Och denna olikhet i rösträtten uppväges endast till en del af de medelbara valen och
290 de särskilda valbarhetsbestämmelserna. Det måste för resten vara något på tok med en anordning, som förbehåller åt 24-åringar att få vara med och välja 25-åringar till Andra kammaren, men låter 35-åringarna i den Första väljas af 21-åringar. Märker inte regeringen det orimliga i ett sådant förhållande mellan rösträtts- och valbarhetsvillkoren till de båda kamrarna?

295
Hvad blefve för öfrigt följderna, om Kungl. Maj:ts förslag antoges? Jo, att den kammare, som skall föra erfarenhetens och betänksamhetens talan, vore i saknad af dessa egenskaper i vida högre grad än medkammaren.

300 Känslan af att regeringen här är inne på orimliga vägar delas med oss af de mera insiktsfulla bland liberalerna.

Vi hafva för vår del kraft, att demokratiseringen af själfva rösträtten skall i någon

305 mån uppvägas genom en höjning af valrättsåldern till fyllda 34 år i likhet med
hvad fallet är i Danmark. Inte ligger det något orimligt eller utmanande i det
krafvet! Lika litet som i att valperioden till Första kammaren förlänges från 6 till
8 år, då valperioden till Andra kammaren nyss förlängts från 3 till 4. Vi ämna
vidare begära att de nya kommunala rösträttsbestämmelserna skola träda i kraft
310 först sedan beslutet om den nya grunden för Första kammaren blifvit af
riksdagen fattadt, Är det orimligt begärtdt, att grunden för den nya kammaren
skall vara lagd, innan man börjar bygga sjäfva kammaren?

Och slutligen: Om enighet icke kan vinnas om dessa | riktlinjer, hafva vi ansett,
315 att frågan bör underställas folket i val. Det är dock att märka, att vid de senast
förrättade Andra-kammarvalen ett öfverväldigande folkflertal uttalat sig för
bibehållandet af skattebetalningsskyldigheten som villkor för rösträtten. Hur
stämmer det med regeringens demokratiska grundsatser, att nu emot en sålunda
uttalad folkmening vidtaga en så väsentlig utvidgning af rösträtten? Och hur är
320 det möjligt, att de, som eljest alltid bruka vädja till folkviljan, i hast fått en så
stark obenägenhet för att låta den verkliga folkmeningen göra sig hörd?

Samförstånd eller underkastelse?

325 Nej, den som går till granskningen af dessa nu föreliggande förslag utan
förutfattade meningar och med oförvilladt omdöme, han måste erkänna, att
Sveriges höger här gått vänsterpartierna till mötes så långt som rimligen ske kan
utan att oersättliga nationella värden äfventyras. Den har gjort det i
förhoppning att därigenom kunna bidra till enighet och sammanhållning
330 inom folket. Det målet är värddt offer, och Sveriges höger är redo att bringa de
offren. Vi ha menat, att det skulle bli till styrka för vårt folk, om vi kunde ena
oss i en tung tid. Vi ha gått så långt i tillmötesgående, att vi ställt oss på den
ståndpunkt, där det liberala partiet stod för endast ett par veckor sedan! Hur är
det möjligt, att detta kan vara en »utmaning emot folket»? Vi ha godtagit det
335 liberala krafvet i kommunala rösträttsfrågan, och vi ha godtagit
kvinnorösträtten. Vi afvakta nu, om den utsträckta handen skall tagas eller om
den skall visas tillbaka. Här skulle kunna ske ett verk i samförståndets anda, där
alla ginge till mötes och ingen kräfde ut sitt till den yttersta skärfven.

340 Men — att döma af de föredrag, som under gårdagen höllas i olika delar af
landet, vill regeringen icke samförstånd utan underkastelse. Med mindre än
regeringsprogrammet kan demokratien icke nöja sig! Denna fordran är

ofrånkomlig! Annars blir det oroligheter — — — Hvad är nu detta? Här har
345 regeringen beslutat sig för att framlägga förslaget i författningsfrågan redan till
urtima riksdagen och göra det så långtgående som skett af fruktan för oro bland
folket. Detta är motivet till att förslaget kommit nu. Samtidigt resa regeringens
ledamöter omkring i landet och uppvigla folket i de mest hetsande ordalag. Kan
verkligen detta ske med statsministerns goda minne? Det är nästan otänkbart att
350 förutsätta, att män med ansvar själfva vilja framkalla ett oväder, som de
samtidigt frukta så, att de för att skydda sig mot detsamma företagit en
handling, som de annars skulle hafva tänkt på. Och dock är det så. — Hetsen
skall nu naturligtvis fortgå under den tid riksdagen behandlar frågan för att
påverka dem, som framför andra i utförandet af sitt värf hafva att handla efter
355 mogen pröfning, fritt och obundet, i känsla af sitt ansvar. Det är ett ovärdigt
skådespel regeringen och dess ledamöter här nedlåta sig till, och det skall säkert
få ett ljungande gensvar från alla dem, som vilja lefva och bo i ett lagbundet
samhälle. Man hotar med utomparlamentariska medel och vägar utanför
författningen, om ej riksdagens alla partier utan hvarje förändring godkänna ett
360 förslag, som två af dessa partier förenat sig om. Det tredje stora partiet skall helt
underordna sin mening, om hvad det anser landets väl kräfva. Detta är maktfred
— rättsfred.

Vi begära icke eller vänta, att vårt land skall kunna isolera sig från inverkan af
365 strömningar och sträfvanden ute i världen, där folken nu i stor utsträckning
skapa sig nya former för den medborgerliga sammanlefnaden. Men vi begära, att
de nya bestämmelserna skola utformas i första hand efter svenska synpunkter
och förhållanden och under iakttagande af laga former. Revolutionshotet måste
tystna. Under lagliga former, vilja vi öfverlägga om ändring af lagarna. Lagarnas
370 åtlydnad är det yppersta profvet på ett kultursamhälle. Intet lands lycka skapas
med våldsmetoder. Hvert det bär hän med ett folk, som icke kan behärska sig,
som icke inser, att allas lycka främjas allenast om alla lyda landets lagar — ja, det
säga oss händelserna i våra östra grannländer. Och spåren därifrån: förskräcka.

375 Den knutna näfvens politik måste sålunda upphöra, om vi skola komma till
något resultat. Folkklasserna skola förtrycka hvarandra, utan i samförstånd
ändra och förbättra i författningen hvad som erfordras för hela folkets — för
landets väl. Det vore att svika vår plikt, om vi läte förmå oss att vika från vår
öfvertygelse om hvad fäderneslandets väl kräfver. Vår uppgift är icke minst i
380 brytningstider som den närvarande. Oss åligger det, att söka bevara det
nödvändiga sammanhanget i utvecklingen. Att söka ställa så till att utvecklingen

går framåt under lugna former, att det nya, som bygges upp, bygges på svensk grund och att vi in i den nya byggnaden rädda öfver det goda i det bestående.

385

Taggar

1910-tal, 1918, Man, Politiska tal, Rösträtt

390

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/arvid-lindman-tal-i-forfattningsfragan-1918>

395

400

405

410

415

420